

Branschundersökningar inom tjänstesektorn

2001

NV1206

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Näringsverksamhet

A.2 Statistikområde

Näringslivets struktur

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Branschundersökningarna inom tjänstesektorn är officiell statistik. De genomförs intermittent och omfattar ekonomisk statistik avseende branscher inom avdelningarna G - I, K och M – O enligt Svensk näringsgrensindelning, SNI 92.

För referensåret 2001 undersöktes branscherna: *Datakonsulter* (SNI 72), *Marknadsförings- och opinionsundersökning* (SNI 74.13), *Arkitekter - och tekniska konsulter* (SNI 74.2), *Reklam* (SNI 74.4) samt *Redovisnings- och organisationskonsulter* (SNI 74.12+74.14). Utöver de intermittenta undersökningarna omfattar statistiken även de årliga undersökningarna av branscherna *Transport* (SNI 60.24, 63.1, 63.21, 63.4), *Postverksamhet* (SNI 64.1) och *Telekommunikation* (SNI 64.2).

Post- och telekommunikations-undersökningarna genomförs i samarbete med Statens institut för kommunikationsanalys, SIKa. Beskrivningar av dessa undersökningar finns under ämnesområdet *Transporter och kommunikation* på SCB:s hemsida www.scb.se.

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB

Kontaktperson: Cecilia Hertzman

Telefon: 019- 17 61 27

E-post: cecilia.hertzman@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB

Kontaktperson: Cecilia Hertzman

Telefon: 019-17 61 27

E-post: cecilia.hertzman@scb.se

Kontaktpersoner för branschundersökningarna 2001

SNI 72: Mats Jernström, e-post: mats.jernstrom@scb.se

SNI 74.13: Göran Grabö, e-post: goran.grabo@scb.se

SNI 74.2: Christina Andersson, e-post: christina.andersson@scb.se

SNI 74.4: Caisa Bergman, e-post: caisa.bergman@scb.se

SNI 74.12+74.14: Monica Leonardsson, e-post: monica.leonardsson@scb.se
Transportundersökningen: Göran Grabö, e-post: goran.grabo@scb.se
Telefon: 019-17 60 00
Telefax: 019-17 69 64

A.6 Uppgiftsskyldighet

Lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter till SCB föreligger. I Svensk författningssamling (SFS 2001:99 och 2000:100) anges att statistiken är obligatorisk. Samt i SCB:s föreskrifter SCB-FS 2002:5 (branschundersökningar), och SCB-FS 1994:12 (transportundersökningen).

A.7 Sekretess och regler för personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Mikrodata som gör identifiering av enskilda objekt möjlig lämnas inte ut.

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Insamlade primärdata arkiveras.

A.9 EU-reglering

Branschundersökningar avseende branscherna motorhandel, detaljhandel och partihandel utgör underlag för statistik som regleras i EU-förordningen *Council regulation No 58/97 concerning structural business statistics*, och har därför även anpassats till denna förordning. Dessa undersökningar görs efter ett speciellt tidsschema. För referensåret 2001 har dock ingen av dessa branscher undersökts.

A.10 Syfte och historik

Den statistiska informationen om de privata tjänstenäringarna har länge varit sämre tillgodosedd än för industri- och jordbruksnäringarna. Vid SCB startades därför 1986 ett tjänstenäringsprojekt med uppgift att förbättra och utveckla statistiken om den privata tjänstesektorn. SCB har därför sedan 1987 (med referensåret 1985) beskrivit olika delar av tjänstesektorn i olika rapporter.

Branschundersökningarna syftar till att förbättra underlaget för beräkningar och analyser inom nationalräkenskapssystemet, t ex beräkningar av olika sektors bidrag till bruttonationalprodukten, BNP. Undersökningarna genomförs också för att ge en mer detaljerad information om de olika tjänstebranscherna än vad den årliga Företagsstatistiken kan göra, framförallt avseende typ av intäktslag och typ av kund.

I och med den nya standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI 92, som togs i bruk från och med undersökningsåret 1993, möjliggörs även internationella branschjämförelser.

I branschundersökningarna ingår endast verksamhet i företag som är branschklassificerade som tjänsteproducerande företag. Undersökningarna av de olika branscherna sker intermitterat. Avsikten är att en bransch ska undersökas var tredje till fjärde år. Transportundersökningen däremot undersöks varje år.

A.11 Statistikanvändning

Användare av statistiken är främst Nationalräkenskaperna på SCB, men även företag, branschorganisationer, forskare och utredare m.m. I vissa fall sker även rapportering av delar av resultatet till Eurostat (EU:s statistikmyndighet).

A. 12 Uppläggning och genomförande

Branschundersökningar inom tjänstesektorn genomförs som urvalsundersökningar, varvid de största företagen (med 50 anställda och fler) totalundersöks och för de mindre företagen görs ett urval. För transportundersökningen hämtas uppgifterna för företag med 50 anställda och fler från Företagsstatistikens blankett. De mindre företagen väljs därutöver ut slumpmässigt.

Uppgifter samlas in via en postenkät, detta följs sedan upp med skriftliga påminnelser och telefonkontakter.

B. Kvalitetsdeklaration

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Branschundersökningarna omfattar främst uppgifter om rörelseintäkter uppdelat på olika intäktsslag (typ av tjänst), samt på olika kundkategorier. Redovisningen av de undersökta branscherna sker med uppdelning på näringsgrenar (delbranscher) och på storleksklasser efter antal anställda.

Statistiken av transportbranschen redovisar antal företag, sysselsättning, förädlingsvärde, rörelseintäkter på typ av intäktsslag samt en beräkning av nettoförsäljningen av lastbilstransporter för de i undersökningen ingående branscherna. Antalet konkurser, konsumentprisindex och faktorprisindex redovisas också som hjälpinformation.

1.1.1 Objekt och population

De undersökta objekten utgörs av företagsenheten som i de flesta fall sammanfaller med den juridiska enheten eller bokslutsenheten. I undantagsfall kan insamlingen ske på koncernnivå eller annan konsolidering av flera juridiska personer. Med företag menas de juridiska formerna: aktie-, handels- och kommanditbolag, enskild näringsidkare, ekonomisk förening samt vissa andra juridiska former som bedriver näringsverksamhet.

Branschavgränsningen har gjorts på företagsnivå vilket innebär att företag som bedriver tjänsteproduktion inom undersökta branscher, men vars huvudsakliga verksamhet bedrivs inom andra områden, inte ingår i populationen. Det är alltså företagets huvudnäringsgren som avgör om det tillhör någon av branscherna i undersökningen.

Den totala populationen för de undersökta branscherna för referensåret 2001 omfattade 119 820 företag. Av dessa gjordes ett urval på 5 685 företag. Populationen och urvalet fördelar sig på de undersökta branscherna enligt nedan:

Populationen

Urvalet

SNI 72	23 763	1 133
SNI 74.13	559	184
SNI 74.2	25 792	1 021
SNI 74.4	12 007	881
SNI 74.12+74.14	40 241	1 311
SNI 60240	15 166	576
SNI 63400	1 433	214
SNI 63110,63120,63210	715	221
Lastbilscentraler	144	144
Totalt:	119 820	5 685

1.1.2 Variabler

Branschundersökningarna omfattar främst uppgifter om nettoomsättningen uppdelat på olika intäktslag och på olika kundkategorier, samt i vissa fall vissa kostnadsvariabler.

Transportundersökningen innefattar främst branschspecifika intäkter och kostnader samt antal anställda.

1.1.3 Statistiska mått

De redovisade variablerna presenteras i form av summauppgifter.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisningen sker inom de undersökta branscherna på näringsgrenar (delbranscher) och på storleksklass efter antal anställda. Storleksklasserna är 0 - 19, 20 - 49, 50-99, 100-249 samt 250 eller fler anställda.

För transportundersökningen sker redovisningen uppdelat på bransch och i vissa fall även uppdelat efter antal anställda. Storleksgrupperna är då 0-49 och 50 eller fler anställda samt totalt.

1.1.5 Referenstider

Uppgifterna avser i normalfallet kalenderåret 2001. Företag med brutna räkenskapsår redovisar uppgifter för tolv månadersperioder som delvis sammanfaller med kalenderåret.

1.2 Fullständighet

Branschavgränsningen har gjorts på verksamhetsnivå.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Vid alla urvalsundersökningar finns en slumpmässig osäkerhetsfaktor. Tillförlitligheten är bättre för redovisningsgrupper avseende näringsgrenstotaler än för den storleksindelade redovisningen.

Andra källor som Riksskatteverkets standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) och momsuppgifter har använts för vissa uppgifter då uppgifter ej erhållits från uppgiftslämnaren.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Varje undersökning är baserad på ett stratifierat slumpmässigt urval. Alla företag med 50 eller fler anställda totalundersöks (i vissa branscher är gränsen för totalundersökning 20 anställda). Bland företag med färre antal anställda görs ett urval. För företag utan anställda, men med minst 100 tkr i omsättning görs också ett urval.

Företagen var enligt SCB:s företagsregister (FDB) verksamma i november 2001 och tillhörde någon av de undersökta branscherna. När det gäller lastbilscentralerna ingick samtliga oavsett storlek. Ett separat register över alla lastbilscentraler finns. Detta ingår som input i SCB:s system för samordnade urval (SAMU). Ansvarig för detta register är Göran Grabö ES/TN.

Med verksamma företag i FDB avses sådana som redovisar skatt för anställd personal, mervärdeskatt eller F-skatt.

2.2.2 Ramtäckning

Urvalsramen upprättas i november referensåret. Urvalsdragningen sker i SAMU-systemet (dvs det samordnade urvalssystemet) på SCB. Urvalsobjektet är företag (FE-enhet).

Ramen är SCB:s företagsregister, vilket är ett register över det totala företagsbeståndet. Aktiva företag i registret definieras som de företag som antingen har F-skatt, momsredovisning eller betalar arbetsgivaravgift.

Undertäckning förekommer dels i form av nya företag som inte var registrerade i SCB:s företagsregister, dels företag som hade en felaktig branschkod då rampopulationen fastställdes.

Övertäckning kan utgöras av det omvända förhållandet, dvs företag som ingår i rampopulationen men med en felaktig branschkod, eller nedlagda och vilande företag.

2.2.3 Mätning

Undersökningen genomförs i form av en postenkät. Till företag som inte skickar in uppgifterna skickas 2 - 3 skriftliga påminnelser. Enkäterna telefonkompletteras dessutom i den mån det behövs. För företag som vi saknar information om inhämtas viss information från de officiella årsredovisningarna. Även Riksskatteverkets standardiserade räkenskapsutdrag, SRU, används för kompletteringar.

Som i alla undersökningar med frågeformulär kan felaktiga svar på frågorna ha förekommit på grund av missförstånd, tidsbrist eller bristande engagemang hos de svarande. Frågeformulären är anpassade till lagar och praxis på redovisningsområdet för att underlätta uppgiftslämnandet och minska risken för mätfel.

2.2.4 Svartsbortfall

Det är i huvudsak små företag som inte inkommer med uppgifter. För företag som inte svarar på enkäten inhämtas uppgifter om rörelsens totala intäkter från företagets officiella årsredovisningar från PRV (gäller endast aktiebolag), eller från Riksskatteverkets standardiserade räkenskapsutdrag, SRU. Objektsbortfallet är därför i det närmaste obefintligt. Det partiella bortfallet däremot är betydligt större.

2.2.5 Bearbetning

Vid avprickningen av inkomna blanketter görs först en grov granskning, därefter dataregistreras blanketterna. Uppgifterna genomgår sedan en maskinell granskning genom inbyggda kontroller i dataprogrammet. Vid behov kontaktas uppgiftslämnaren för eventuella kompletteringar. Inför slutbearbetningarna genomförs även kontroller på makronivå. Jämförelser sker i vissa fall också med andra undersökningar, samt med företagets officiella årsredovisningar från PRV.

2.2.6 Modellantaganden

En modell har utvecklats för kalibrering av branschundersökningarna med den årliga Företagsstatistiken. Detta för att inte olika uppgifter för samma statistiska storheter skall redovisas i de två undersökningarna till följd av skillnader i undersökningarnas upplägning.

För transportundersökningen finns inga modellantaganden förutom urvalsmodellen.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

För transportundersökningen redovisas konfidensintervall i rapporten för variabeln omsättning och bransch. Dessutom redovisas storleken av det partiella bortfallet.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Med undantag för Transportundersökningarna som undersöks årligen genomförs branschundersökningarna intermittent. Avsikten är att en bransch ska undersökas med tre till fyra års mellanrum. Frekvensen bestäms bland annat med hänsyn till hur snabbt branschen förändras.

3.2 Framställningstid

Undersökningen publiceras senast 18 månader efter undersökningsårets utgång.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningarna har genomförts med väsentligen samma definitioner och metodik sedan första undersökningsåret 1985. Antalet variabler har dock förändrats en del. För branschundersökningarna är det sedan undersökningsåret 2000 främst intäktsvariabler som efterfrågas, samt enstaka kostnadsvariabler och vissa branschspecifika variabler.

För transportundersökningarna har variabelinnehållet förändrats något, de centrala variablerna är dock desamma och jämförbara.

Urvalsstorlekarna har varierat över åren. Det är svårt att utifrån undersök-

ningarna beräkna förändringstal eftersom undersökningarna, med undantag av transportundersökningen, sker intermittent. Övergången till SNI 92 den 1 januari 1994 (fr o m undersökningsår 1993), gör också att det är svårt att jämföra branscherna bakåt i tiden.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Undersökningarna är ett komplement till Företagsstatistiken.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Branschundersökningarna är helt jämförbar med den årliga Företagsstatistiken. Detta eftersom de baseras på ett urval från samma rampopulation, har samma definition på de övergripande variablerna, samt avser samma referensperiod och hanterar bortfallet på likartat sätt. Branschundersökningarnas variabler kan ses som en specifikation av den årliga Företagsstatistiken. Från och med referensåret 1999 publiceras uppgifter från branschundersökningarna och från Företagsstatistiken för respektive bransch i samma webb-SM.

Ekonomiska uppgifter om de enkätundersökta branscherna finns också i moms-materialet och den kortperiodiska omsättningsstatistiken. Detta består av de momspliktiga företagens momsdeklarationer. Definitionerna på omsättning stämmer inte riktigt mellan de två olika källorna. I momsmaterialet kan t ex försäljning av anläggningstillgångar ingå i begreppet omsättning.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Följande rapporter har gjorts sedan 1990:

Se 70:21 Reparation av hushållsvaror och fordon 1990.

Se 70:22 Undervisnings- och forskning 1990.

Se 70:23 Maskinuthyrning 1991.

Se 70:24 Partihandel 1991.

Se 70:25 Hotell och restaurang 1992.

Se 70:26 Livsmedelshandeln i Sverige, Livsmedelsdetalj- och varuhushandeln 1992

Se 70:27 Konsultbranschen och uthyrning 1993.

Se 70:28 Reklam , samt marknads- och opinionsundersökning 1993.

Se 70:29 Datakonsulter m.m. 1993.

Se 70:30 Kultur och rekreation 1994.

Se 70:31 Hälsa- och sjukvård, sociala tjänster; veterinärverksamhet 1994 - fördjupad branschanalys.

Se 70:32 Telekommunikation 1995, fördjupad branschanalys.

Se 70:33 Datakonsulter och dataservicebyråer 1996.

Se 70:34 Hotell- och restaurang 1996.

Se 70:35 Telekommunikation 1996.

Se 70:36 Rengöring och sotning 1996.

NV 40 SM 9801 Resebyråer 1996.

Se NV 09 Konsultbranscher 1998.

Se NV 09 Hälsa- och sjukvård, sociala tjänster, veterinär 1998.

Fr o m undersökningsåret 1999 publiceras undersökningarna i form av webb-SM:

NV 19 SM 0101 Utbildning 1999.

NV 19 SM 0102 Datakonsulter 1999.
NV 19 SM 0103 Uthyrning 1999.
NV 19 SM 0104 Resebyråer 1999.
NV 19 SM 0202 Kultur och rekreation 2000.
NV 19 SM 0203 Hotell och restaurang 2000.
NV 19 SM 0204 Motorhandel 2000.

Rapporterna kan beställas genom:
Publikationstjänsten, 701 89 ÖREBRO, telefon 019 - 17 68 00, fax
019 - 17 69 32

5.2 Presentation

Resultatet presenteras i form av text, tabeller och diagram.

5.3 Dokumentation

Variabel- och datamängdsbeskrivningar kan fås genom SCB:s kontaktpersoner.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial som undersökningens utformning från kvalitetssynpunkt tillåter.

5.5 Upplysningstjänster

SCB:s upplysningstjänst och produktens kontaktpersoner.